

„Státu není nic do toho, za co platíte.“

Jurečkovo prolomení bankovního tajemství obnaží účty lidí

- editor007 | 25. dubna 2024

ČESKO: Ministerstvo práce pod vedením Mariana Jurečky (KDU-ČSL) prosadilo kontroverzní zákon s argumentací, že nikoho nebude zajímat, kolik a za co lidé komu platí. V následném návrhu prováděcí vyhlášky se však ukázal opak. Jak deník Echo24 dlouhodobě upozorňoval, organizace hájící právo na soukromí varovaly před možným zneužitím neurčitého vyznění předlohy, která navíc neprošla řádným zhodnocením dopadů na práva lidí. Úřad si stále stojí za tím, že nejde o prolamování bankovního tajemství, ale pouze o digitalizaci už nyní platných procesů.

Nyní se k ostré kritice připojily i další instituce v připomínkovém řízení k návrhu prováděcí vyhlášky, která jasně definuje, že banky dostanou povinnost dodávat úřadům práce detaily jednotlivých transakcí žadatelů o některé dávky v posledních třech měsících. Nejde přitom říct, že by zákonodárci o rizicích neměli informace dopředu. Kritici z řad organizace Iuridicum Remedium či Spolku pro ochranu osobních údajů na to upozorňovali jak v době jednání ve sněmovně, tak následně i přímo senátory.

Ostře se tak proti sdílení detailů o transakcích žadatelů postavil v připomínkovém řízení například Úřad pro ochranu osobních údajů, který už dříve potvrdil, že jde o úpravu vedoucí k prolomení bankovního tajemství. Požadavky na vyškrtnutí úpravy z návrhu předložila i vládní zmocněnkyně pro lidská práva Klára Šimáčková Laurenčíková.

„Kromě základních informací jako je číslo, měna, typ účtu a zůstatek, je zde též položka TransakceUctu a sekce Transakce, která obsahuje položky datum, částka a popis. Z toho vyplývá, že banky budou orgánu pomoci v hmotné nouzi dodávat informace o konkrétních transakcích včetně například plateb kartou dané osoby. To považuji za problematické vzhledem k ochraně soukromí dotyčných osob. Z údajů o platbách se dá vyčíst řada skutečností, například kde se daná osoba pohybuje, jak tráví svůj volný čas, zda má zdravotní problémy, atd. Není přitom v návrhu vyjasněno, k čemu mohou tyto údaje být použitelné v rámci posuzování žádosti o dávku,“ shrnuje Šimáčková Laurenčíková problematickou pasáž.

I ona považuje úpravu v rozporu s dřívějšími ujištěními ministerstva práce. „V souvislosti s výše uvedenou novelou zákona, ze kterých vyplývalo, že povaha konkrétních transakcí a informace, co si žadatel koupil, není součástí předávaných údajů. Nakonec upozorňuji, že v této věci v důvodové zprávě chybí hodnocení dopadů na ochranu soukromí a osobních údajů, což je náležitostí dle legislativních pravidel vlády,“ dodává vládní zmocněnkyně s tím, že žádá, aby součástí údajů žádaných po bankách informace o konkrétních transakcích žadatelů nebyly.

Stručně shrnuje problematiku Úřad pro ochranu osobních údajů. Ten už přitom dal dříve za pravdu kritikům s tím, že jde povahou o prolomení bankovního tajemství. „Státu není nic po tom, jaké má žadatel na účtu transakce,“ uvedl úřad k úpravě s tím, že navrhuje kontroverzní požadavky z úpravy zcela vypustit. „Je zcela nezbytné řádně vyhodnotit, jaké osobní údaje se mají zpracovávat, ať již je to rodné číslo nebo transakce žadatele. Je třeba vyhodnotit prolomení bankovního tajemství bez souhlasu klienta,“ dodal úřad.

Původní paragraf, který na banky a další instituce uvalil povinnost s úřady práce (či ministerstvem) spolupracovat, se v rámci pozměňovacích návrhů objevil v novele zákona o státní sociální podpoře. Prosazení změny s potenciálně velkým dopadem do práva na ochranu soukromí „uprostřed“ legislativního procesu, tedy bez nutnosti zdůvodnění, posouzení dopadů kritizoval i Úřad pro ochranu osobních údajů.

„Úřad rozhodně nebude mít možnost nahlížet do povahy platebních transakcí a třeba sledovat, co si žadatel zakoupil. I tyto informace se ve veřejném prostoru objevily a nezakládají se na pravdě. Neplánujeme zavádět nějakého ‚Big Brothera‘,“ obhajoval návrh tehdy ministr Marian Jurečka. Kritici však upozorňovali, že jde v mnohém o otázku výkladu.

Ministerstvo od počátku kritiku odmítá, i přes potvrzení Úřadu pro ochranu osobních údajů označuje prolomení bankovního tajemství jako „údajné“. „Žadatel již nyní musí prokázat, že je v hmotné nouzi a mimo jiné doložit výpis z účtu. Jedná se o základní podmínku poskytnutí této formy pomoci. Žadatel musí využít veškeré dostupné prostředky pro zlepšení své situace. To musí také prokázat. Nyní celý proces bude pouze se souhlasem klienta rychlejší a půjde o automatizovaný proces,“ uvedl pro deník Echo24 mluvčí ministerstva práce Jakub Augusta.

„Poskytovanými informacemi budou údaje o číslech účtů, o jejich stavu a změnách. Automatizované bude také dokládání záloh na energie apod. Toto ověření se ze strany ÚP ČR děje pouze z důvodu posouzení nároku a výše dávky pomoci v hmotné nouzi a humanitární dávky. Ověřovat tedy budeme automaticky jen to, co už nyní žadatel stejně sám musí pro nárok na dávku pomoci v hmotné nouzi doložit, ale výrazně složitějším způsobem – tedy např. papírovými výpisy,“ dodal Jakub Augusta.

Na problematičnost prosazení návrhu i jeho nejednoznačné vyznění pak upozorňovaly organizace zabývající se ochranou soukromí či osobních údajů, stejně tak jako na problematický dopad například do okruhu společně posuzovaných osob v domácnosti. „Ze znění zákona není zřejmé, co konkrétně by banky měly sdělovat. Ministerstvo přitom uvádělo, že úřady nebudou zajímat podrobné výpisy, ale pouze zůstatky na účtu. Následně ovšem ministerstvo poslalo do připomínkového řízení prováděcí vyhlášku, z které je zřejmé, že banky budou online sdělovat nejen informace o existenci účtu či zůstatku, ale i podrobné informace o všech transakcích na účtu tři měsíce zpětně,“ uvedl pro deník Echo24 výkonný ředitel nevládní organizace Iuridicum Remedium a advokát Jan Vobořil.

Stejně tak jako u zákona i podle něj ve vyhlášce chybí řádné zhodnocení dopadů, ale i jakékoliv odůvodnění, proč by měla banka poskytovat takto podrobné informace. „Obáváme se, že vzhledem k standardizaci vyřizování žádostí online se stane prostě rutinou, že úřady budou o takto podrobná data žádat jednoduše u všech žadatelů o dávky hmotné nouze, bez jakéhokoli ohledu na účelnost,“ dodal Jan Vobořil s tím, že se navíc chystá nový majetkový test u jednotné „superdávky“, která má spojit čtveřici dávek do jedné a panují tak obavy, aby se do budoucna nerozšířil podobný sběr bankovních dat i na výrazně širší okruh žadatelů o dávky.

[ZDROJ](#)